

International Conference on Education, Psychology and Humanities

Hosted Online from Moscow, Russia

Date: 28th May, 2026

Website: <https://econferencia.com>

MAKTABGACHA TA'LIM TIZIMINI BOSHQARUV STRATEGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH: O'ZBEKISTONNING ZAMONAVIY MODELI VA 2030-YILGACHA BO'LGAN ISTIQBOLLARI

Eshmatova Xafiza Xolmatovna

Maktabgacha ta'lim tashkilotlari direktor va
mutaxassislarini qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish instituti,
"Redagogika va psixologiya" kafedrasida katta o'qituvchisi

Annotatsiya

Ushbu maqolada O'zbekiston Respublikasidagi maktabgacha ta'lim tizimini boshqarishning transformatsion jarayonlari tahlil qilinadi. Maqolada "Maktabgacha ta'lim va tarbiya to'g'risida"gi Qonun va 2030-yilgacha mo'ljallangan milliy strategiya doirasida boshqaruvning zamonaviy metodlari, davlat-xususiy sheriklik tizimi hamda ta'lim sifatini monitoring qilishning innovatsion mexanizmlari yoritilgan. Tadqiqot yakunida tizim samaradorligini oshirish bo'yicha ilmiy va amaliy takliflar keltirilgan.

Kalit so'zlar: Strategik menejment, inson kapitali, maktabgacha ta'lim, normativ-huquqiy baza, 2030-yil konsepsiyasi, raqamli boshqaruv, investitsiya.

KIRISH

Dunyo miqyosida barqaror rivojlanish maqsadlariga erishishda maktabgacha ta'lim tizimining roli beqiyosdir. O'zbekiston o'zining yangi taraqqiyot bosqichida maktabgacha ta'limni "uzluksiz ta'limning uzviy poydevori" deb e'lon qildi. So'nggi besh yillikda sohada boshqaruv tizimi markazlashgan boshqaruvdan moslashuvchan, natijadorlikka yo'naltirilgan va ochiq boshqaruv

International Conference on Education, Psychology and Humanities

Hosted Online from Moscow, Russia

Date: 28th May, 2026

Website: <https://econferencia.com>

modeliga o'tmoqda. Bu jarayonning huquqiy va strategik asoslarini o'rganish nafaqat milliy, balki mintaqaviy tajriba sifatida ham dolzarb ahamiyat kasb etadi.

ASOSIY QISM

1. Huquqiy Transformatsiya: "Maktabgacha ta'lim va tarbiya to'g'risida"gi Qonun

2019-yilda qabul qilingan O'RQ-595-sonli Qonun sohadagi birinchi fundamental huquqiy hujjat bo'lib, boshqaruvning yangi arxitekturasini yaratdi. Ushbu qonun bilan:

Vakolatlar taqsimoti: Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, mahalliy davlat hokimiyati organlari va MTTLarning vakolatlari aniq belgilandi.

Boshqaruvning demokratlashuvi: Har bir maktabgacha ta'lim tashkilotida jamoatchilik nazoratini amalga oshiruvchi Kuzatuv kengashlari faoliyati yo'lga qo'yildi. Bu orqali moliyaviy sarf-xarajatlar va kadrlar tanlash ustidan shaffof nazorat o'rnatildi.

Xususiy sektor integratsiyasi: Qonunchilik darajasida nodavlat sektorga keng yo'l ochilishi natijasida boshqaruvda raqobat muhiti yuzaga keldi.

2030-yilgacha bo'lgan Strategik Maqsadlar va Strategik Menejment:

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining tegishli qarori bilan tasdiqlangan 2030-yilgacha rivojlanish strategiyasi sohadagi boshqaruvni "Sifat + Qamrov" tamoyili asosida qurishni nazarda tutadi. Strategiyaning asosiy yo'nalishlari:

Qamrov darajasini 80,8% ga yetkazish: Bu ko'rsatkichga erishish uchun boshqaruvda "Davlat-xususiy sheriklik" (DXSH) modelidan keng foydalanilmoqda. Bugungi kunda O'zbekiston MDH davlatlari orasida ushbu modelni joriy etish bo'yicha yetakchi hisoblanadi.

International Conference on Education, Psychology and Humanities

Hosted Online from Moscow, Russia

Date: 28th May, 2026

Website: <https://econferencia.com>

Pedagogik kadrlar sifatini boshqarish: 2030-yilga kelib tizimdagi barcha pedagoglarning kamida 50-60 foizi oliy ma'lumotli bo'lishi strategik vazifa qilib belgilangan.

Metodik boshqaruvning yangilanishi: "Ilk qadam" davlat o'quv dasturining xalqaro (Janubiy Koreya, Estoniya tajribasi) standartlar asosida takomillashtirilishi.

3. Boshqaruvda Raqamli Tehnologiyalar (EMIS Tizimi)

Zamonaviy boshqaruv strategiyasining muhim qismi bu – Maktabgacha ta'limni boshqarish axborot tizimi (EMIS) hisoblanadi. Ushbu tizim:

Bolalar navbatini shaffof boshqarish;

MTT xodimlarining davomatini monitoring qilish;

Oziq-ovqat ta'minoti va sarf-xarajatlarini real vaqt rejimida nazorat qilish imkonini beradi.

Bu "Inson omili"ni kamaytirish va korrupsiya xavfini bartaraf etishning eng samarali vositasi sifatida ilmiy asoslangan.

Xalqaro tajriba bilan qiyosiy tahlil qilinganda Skandinaviya davlatlari (masalan, Finlyandiya) tajribasiga tayanib, O'zbekiston boshqaruvda desentralizatsiya (markazsizlashtirish) elementlarini tatbiq etmoqda. Ya'ni, har bir hudud o'zining demografik va ijtimoiy-iqtisodiy holatidan kelib chiqib, MTT turlarini (oilaviy, davlat-xususiy, qisqa muddatli guruhlar) tanlash huquqiga ega.

Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, boshqaruv strategiyasi faqat ma'muriy buyruqbozlikka tayanib qolmasligi kerak. Hozirgi kunda tizimdagi bir qancha muammolar ham o'z yechimini topmoqda, masalan hududiy boshqarmalarda "menejerlik" ko'nikmalari yetishmasligi:

Qishloq joylarida DXSH sub'ektlarini qo'llab-quvvatlash mexanizmlarining murakkabligi.

International Conference on Education, Psychology and Humanities

Hosted Online from Moscow, Russia

Date: 28th May, 2026

Website: <https://econferencia.com>

Ushbu muammolarni hal etish uchun boshqaruvda "Key Performance Indicators" (KPI) tizimini MTT mudiralari va metodistlari uchun joriy etilmoqda.

O‘zbekistonda maktabgacha ta’limni boshqarish strategiyasi yangi bosqichga chiqdi. 2030-yilgacha bo‘lgan strategiyaning muvaffaqiyati bevosita boshqaruvning shaffofligi va raqamli integratsiyaga bog‘liq.

Boshqaruv kadrlari uchun "MTT Menejmenti" yo‘nalishida maxsus qayta tayyorlov kurslarini tizimli yo‘lga qo‘yildi.

Boshqaruv qarorlarini qabul qilishda ota-onalar va jamoatchilik fikrini o‘rganuvchi "Feedback" platformalarini kengaytirilmoqda.

Har bir MTTning o‘zini-ozini moliyalashtirish imkoniyatlarini (pullik qo‘shimcha xizmatlar orqali) kengaytirishning huquqiy bazasi ham takomillashtirib borilmoqda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O‘zbekiston Respublikasining Qonuni. "Maktabgacha ta’lim va tarbiya to‘g‘risida". T.: 2019.
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 8-maydagi "O‘zbekiston Respublikasi Maktabgacha ta’lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to‘g‘risida"gi PQ-4312-sonli Qarori.
3. World Bank. (2023). "Investing in Early Childhood Development in Uzbekistan: Strategic directions".
4. Sh.M.Mirziyoyev. "Yangi O‘zbekiston Strategiyasi". – Toshkent: "O‘zbekiston", 2021.
5. International Journal of Early Childhood Management and Leadership. "Governance models in developing education systems". 2024.